

2) da bode po srednjih učilnicah slovenskemu jeziku taka pravica, kakoršno ima nemščina;

3) da bi c. kr. uradovi odpisavali v tistem jeziku, v katerem je človek ulogo po svojej volji naredil, pri izpraševanju in družih rečeh pak da bi jim rabil tisti jezik, ki ga govori človek, s katerim imajo opravke.

Moja gospôda! to zahtevanje gotovo ni preveliko, in res je žalostno, da narod kaj tacega mora prositi, in menim, moja gospôda! vzlasti moja gospôda rojaki! da boste pravični. Vam družega ni treba, nego da zveste, kako je ta stvar.

Dr. H. Mulley (celjski posl.) je opomnil, naj se premisli, da tega nasveta ni mogoče izročiti niti deželnemu odboru, ki ima še zdaj na presodbi uže lanski Hermanov nasvet o slovenskem jeziku, niti nobenemu posebnemu odboru, ker potem bi eno reč imela dva odbora.

Dr. vitez pl. Waser (optujski poslanec) reče, da predlog Hermanov se vendar mora kakor koli rešiti, zato priporoča, naj se ta nasvêt dá na presodbo in poročilo deželnemu odboru, ki uže ime na presojevanji lanski Hermanov nasvêt, kateri se z letošnjim popolnoma ujemlje, in pa tudi zato, ker bi kak poseben odbor te reči letos ne mogel dognati, kajti zbor kmalo mine. — K temu nasvetu je pristopil tudi sam g. Herman.

Dr. pl. Stremayr (graški poslanec) pravi, da je biten razloček med lanskim in letošnjim Hermanovim nasvetom, ker lani je bilo deželnemu odboru samo naročeno, naj bi ustregel tistim željam, ktere bi se mu utegnile oglasiti; letošnji nasvêt pa zahteva, naj se začne preiskovanje, kako so te reči. Izmed samega naroda, na ktereга želje se je oziral lanski sklep slayne zbornice, izmed samega slovenskega naroda se to leto deželnemu odboru ni oglasila prav nobena želja;*) toraj tudi ni vzroka, da bi se podajali slavnej zbornici nasvetje. Danes pa gré samo zato, da bi se take želje budile, da bi se skrbelo, naj se nekako naproti pride tem željam, če se tudi nihče izmed naroda ne oglasi.

Herman. Sam sem zvedel, da se izmed Slovencev nihče ni pritožil zato, ker se jim kvara dela na ravnopravnosti; ali menim, da nihče ne bode hotel tako deleč sezati, in to reč, sklep namreč, ki je bil narejen samo zato, da so se nas odkrižali, v misel jemati za dokaz, da ravnopravnost o jeziku narodu ni po volji. Menim, da bi taka sodba malo predaleč sezala. Sicer pa je lanska reč v kraji; moj denašnji nasvêt je čisto nov, in samo zato sem nasvetoval, naj bi se ta reč izročila deželnemu odboru, ker bi ga poseben odbor več ne mogel dodelati.

Dr. Rechbauer (graški posl.) podpira Hermanov nasvêt, in tudi to se mu zdi prav, da bi se izročil deželnemu odboru; ustavlja pa se temu, da bi se sklep lanske zbornice bil hotel samo Slovencev odkrižati, in pravi, da je zbornica v resnici mislila ustreči pravičnim željam.

Dr. pl. Kaisersfeld (posl. za Weiz): Menim, da so opombe gosp. Mulley-a popolnoma resnične, in da so prav dobro umérjene na to reč, ki jo imamo zdaj na vrsti. Če nasvêt g. Hermana izročimo deželnemu odboru, potem uže pripoznamo načelo, ki je v ta nasvêt položeno, deželnemu odboru pa naložimo, naj premisli, poroči in svetuje, kako bi se poleg vseh okolnosti štajerskim Slovincem dejanski vresničila ravnopravnost, in slovenščina vpeljala v pisalnice in učilnice. Ta nasvêt pravi, da zdaj ravnopravnosti v dejanji ni, da se tedaj mora še le vresničiti, in ako deželnemu odboru naročimo, naj prinese kako poročilo, oprto na to podstavo, potem zbornica uže danes pritrdi, da ravnopravnosti ni.

*) Ta opomba po takem ni bila dr. Mullejeva, kakor je bilo v poslednjih „Novicah“ na strani 137. rečeno. Vred.

Naposled se je glasovalo o dr. vitez pl. Waser-ja nasvetu, h kateremu je bil pristopil tudi gosp. Herman. Glasovanje nasveta ni potrdilo, in vsa reč je bila — odpravljena.

Dopisi.

Iz Temešvara 18. aprila. — Naj vam povem, pod kakošno grozno nadlogo zdičuje sicer tako blagoslovljeni Banat. Tukajšnja železnica ima od jeseni do danes ponoči in podnevi skor samo s prevaževanjem žita in semena opraviti iz Českega, Galicije in Poljskega dopeljujejo v eno mer moko, al včasih tudi tako slabo, da so že cele soseske zbolele in so zato bile sodniške preiskave; zatega voljo so občine (soseske) dobile ječmena, da si ga same meljejo. Strašna je revščina, posebno v vlaških občinah temešvarske okolice, ktere nimajo zemljišč! Ker ne po kmetih ne po mestih ljudje ne morejo davkov odrajtovati, ne dobivajo neki ne vradniki ne učitelji in ne duhovni svoje plače. Velika sreča za siromaški Banat je, da je v Erdelji bila dobra letina lani, od kodar se je veliko sočivja in posebno konopelj dopeljalo. Živine je Banat toliko izgubil, da se ta dežela v 10 letih bode komaj opomogla; kar je je ostalo, ni družega kot kost in koža; lepih kónj in posebno dobrorejenih žebcev je bilo tû nekda obilo, — na poslednji sejm o sv. Jožefu sta pa prišla le dva. Kupčije ni nič; vse je kakor mrtvo; taka slaba letina kakor lanska ni še nikdar zadela Banata! Bog daj, da bode letos bolje; al sušca meseca je skor celi čas deževalo; to je bilo sicer dobro; al prve dni tega mesca je po toplem vremenu zopet zmrzevalo (4 stopinje mraza smo imeli) in sadje nam pokončalo. Ako se nas Bog ne usmili, nam žuga 1816. leto.

Iz Zagreba 30. apr. — Kazališčno naše društvo je odišlo v Karlovec; v vsem je igralo v Zagrebu preteklo zimo 89krat. Zdaj se pripravljajo gospodje pravniki, da bodo igrali za stradajoče Primorce ju-naško srbsko igro v 5 djanjih „Nemanja“ od Subotića. V ravno ta namen bo priredilo društvo „Kolo“ v saboto večer koncert v streljani, in streljačko društvo loterijo. — Mesca maja pričneta v Zagrebu dva nova časopisa izhajati in sicer „Domobran“ pod vredništvom gosp. Gj. Deželića vsaki dan, potem pa „Sidro“ pod vredništvom gosp. Ant. Jakića vsako nedeljo. Mrzovičev „Pravac“ še ni dobil dovoljenja. — Zvezek 4. „Torbice“ se ravno dotiskuje; iz nje bodo zvedili predplatniki „Niz bisera“ kaj in kako.

Iz Maribora 1. maja. — s — Da je Hermanov predlog gledé ravnopravnosti slovenskega jezika v šoli in uredu propal v graškem deželnem zboru, temu se ni čuditi pri okoliščinah dandanašnjih, saj se je kaj tacega zgodilo tudi marsikje indi. Al čuditi se je, da nekteri gospodje, kakor na priliko gosp. Lichtenegger in drugi pri posvetovanji o tako važni zadevi slovenski niso povzdignili svojega tehtnega glasa — tehtnega glasa — pravimo — ker oni poznajo potrebe naše in so jih povdarjali pri volitvah svojih; čuditi se je, kako se med podpisi imenovanega predloga bere sicer ime knezoškofa grofa Atems-a, pa ne najdemo imena knezoškofa Stepišnika. Morda graški škof naše zadeve bolj poznajo? Čemur pa se največ čudimo, je to, da nekteri gospodje v Gradcu mislijo, da Slovenci že na Štajarskem vživamo popolno ravnopravnost, kajti v štenografičnih spisih je brati v govoru žl. Kaisersfeld-a: „Hermanov predlog odboru izročiti, bi bilo toliko kot priznati ono načelo, ki se v predlogu izreka.“ Predlog pa podstavlja misel, kot da bi ravnopravnosti dandanašnje ne bilo in bi se še morala vpeljati. — Sladke sanje, dobro spite, lahko noč! Poslanec Stremayr tirja,

da bi Slovenci vsled lanskega sklepa s svojimi potrebami prišli pred deželni odbor, in se pritožili, ako se jim kaka krivica godi gledé ravnopravnosti. Kdaj pa se je ta sklep Slovincem oglašil, da bi se po njem ravnali? Mili Bog! kaj se vse tirja! Ako nočejo poslancu Hermanu verjeti, da on izreka in zastavlja naše želje, pa naj verujejo saj po svetu razglašenim zahvalnicam, ki so mu lani bile poslane, ali pa oni prošnji 20 tisoči do državnega ministra. Nam prevažni predlog je tedaj odstranjen; ne ostaja nam drugega, kot upati v Boga in našo pravico; Hermana pa častimo, kakor si zasluži mož naš najboljši.

Iz okolice rogaške na Štajarskem. — Zopet je povzdignil poslanec ptujske in rogaške okolice svoj glas v graškem deželnem zboru in terjal, ne za se, ampak za nas, ki smo ga izvolili, ravnopravnost. Prepričan je gospod Herman, da nam je iz srca govoril, toraj mi ni treba ponavljati, kar smo mu že povedali v svojih zaupnicah, ampak zdi se nam potrebno pregovoriti nekoliko besedic njegovim in našim nasprotnikom, ki trdijo, da se narod slovenski sam ni oglašil za ravnopravnost. Kaj neki je bila slovenska peticija? Ni li bila mogočen glas za ravnopravnost, ki se je razlegal po celi Slovenii? Zakaj smo podpisovali zahvalnice gospodu Hermanu? Gotovo le iz hvaležnosti za njegovo delovanje. Prosili in beračili smo za ravnopravnost tako dolgo, dokler smo obupali nad uspehom — potem smo omolknili. Iz tega pa nikakor ne sledi, da smo zadovoljni. Kdo nam jamči, da bi se nam spolnile želje, ako bi še enkrat z 20.000 podpisi prosili deželni odbor graški za ravnopravnost? Zgodilo bi se z našo novo prošnjo to, kar se je zgodilo s Hermanovo interpelacijo. Pojedine pritožbe bi se ne jemale v obzir, pri skupnih pa bi se reklo: „es sind provocirte Beschwerden.“ Razun tega nimamo mi kmetje toliko časa in denarja, da bi mogli deputacije pošiljati v Gradec. So nekteri poslanci v Gradcu, ki še ne priznajo, da nismo Slovenci ravnopravni z Nemci. Eden je celó rekel, ko bi predlog Hermanov izročili deželnemu odboru, bi bilo to toliko, kakor da bi pripoznali načelo predlogovo, to je, da ravnopravnosti v južni Štajarski ni. — Tega gospoda vprašamo pred vsem: ali vé: kaj je „Gleichberechtigung“? potem naj nam odgovori: kakošne so pri nas šole? kakošni uradi? Še imen nam ne pišejo po slovensko, tem manje kaj drugega! J. Ž. župan.

Mozirje na Štaj. 30. aprila. M. — Slava gospodu poslancu Hermanu, kateri se tako čvrsto za pravice slovenskega naroda na Štajarskem poteguje! Bog mu plati njegov trud in ga še naj mnogo let nam ohrani! Take besede se slišijo v vsi gornjesavinski dolini; vsi zavidamo Ptujčane, da so si takega pravičnega moža za svojega poslanca izvolili. Al bridka žalost in pravična nevolja vsacega navdaja, kdor pomisli, kako je deželni zbor štajarski meni nič tebi nič to za nas prevažno stvar odpravil. Še posebno za naš kraj bi vpejljava slovenskega jezika v šolo in v uradnije veliko koristila, ker mi v naših daljnih potih po Savi in Donavi ne rabimo drugega jezika kot slovenskega; naša kupčija z lesom nas peljá v hrvaško in srbsko deželo, kjer si moremo le s svojim maternim slovenskim jezikom pripomagati. Kako koristno bi tedaj bilo, ne za kako jalovo narodno sanjarijo, ampak gledé na materialni (denarni) dobiček naših ljudi, ako bi se otroci našega pravičnega domačega jezika v šolah učili, kajti veliko lažje bi se potem za svoje potrebe našemu jeziku sorodnega hrvaško-srbskega naučili. Ravno tako je tudi v kancelijah treba, da vse, kar se tiče domačih ljudi, se ravna v domačem jeziku. — Da tedaj predlog Hermanov ni obveljal, je žalostno. Spoznavamo sicer tudi dobro misel nekterih družih gospodov po-

slancev, kateri so gosp. Herman-ovo peticijo podpisali; al to nam po glavi riže, zakaj da ni več poslancev, posebno slovenskih, Hermana z očitnim govorom podpiralo? Zakaj so molčali, ko bi bili imeli pritisniti s svojo besedo? Znabiti bi bila potem vendar le naša pravična reč obveljala. Al kar je sklenjeno, je sklenjeno; za drugo pot pa prosimo tudi druge poslance, naj se spomnijo, kdo jih je za poslanca izvolil, čigavi zastopniki so in da ljudstvo zahteva pravice, ktere so jim svitli Cesar sami dovolili. Govori se zdaj pri nas veliko, kako bi gosp. Hermanu svojo zahvalo izrekli; pa mislimo, da bote za to že naši čitavnici v Celji in Mariboru skrbeli. — Gornjesavinski rodoljubi tudi do slavne celjske čitavnice stavijo vprašanje: ali bi ne bilo mogoče, da bi tudi letos v Mozirji „besedo“ imeli, ktera bi še slavnejša od lanske bila?

Iz savinske doline 30. aprila. Dopisu iz Mozirja v 16. listu „Novic“ se ima dodati še to, da so v vranskem okraji tudi napisali tistih desak, ki na koncih vasi in trgov visijo, vseskozi le po nemški napravljeni. S čudno brklarijo so pisane slovenske imena. Kdo pa je tega kriv? To lahko vsakdo ugane. Nedavno sem nekoga župana prašal: zakaj da trpi tako neumščino? Mož mi odgovori, da deske z nemškimi napisi so cenejše kakor s slovenskimi in nemškimi. To je sicer res, da 10 črk manj veljá kot 20; al kaj je namen teh napisov? Odgovorite! Če je samo namen njih, da malo veljajo, ne napravite nobenih; to bo še bolji kup! Ako se po slovenski zemlji nahajajo župani, ki ne vejo, kje da so domá, mora omika ljudstva bolj rakovno pot hoditi kakor napredovati. Naj šole še tako resno voljo imajo spolnovati pošteno svojo nalogo, ne bo dosti kruha iz njih moke, dokler župani in odborniki učiteljem očitajo, da zato slovenski učijo, da imajo manj opraviti! Škoda, da bi take govorice pretresovati hotli; saj bi nas taki možaki ne zastopili, ker slovenski ne umejo več; pozabili so materni jezik — drugega pa se niso naučili. — Tista brklarija, ki je na kapeli ranjkega domoljuba g. Stojana v brašlovškem trgu narisana in ki so jo „Novice“ že grajale, še ni popravljena. Mar še Brašlovčani toliko apna nimajo, da bi jo prebelili. Žalostno!

V Gorici 29. aprila. — Po odborovem sklepu čitavničnem se „beseda“, ki je bila za 11. dan maja napovedana, preloži na 30. maja t. l., ki se začne ob 8. uri zvečer v dvorani. S tem, da to premembo naznanja, vabi k tej „besedi“ vse družnike in prijatle goriske čitavnice **o d b o r.**

Iz Tomina 29. aprila. (*Vabilo k besedi.*) Tominska čitavnica bode imela 10. maja besedo s plesom. Začetek bo ob 8. uri zvečer. Prijazno vabimo častite člane naših in družih čitavnic, pa tudi druge domoljube in prijatle slovenskih veselíc.

Čitavnični odbor.

Iz Drežence na Tominskem 26. aprila. G. — Naša vas se ni še nikoli v „Novicah“ oglasila; naj tedaj jaz nekaj črhnem. Naša vas, ki šteje 57 hiš, daje vsako leto po 2 do 6 mladenčev v vojaščino, ostali jo pa večidel mahnejo na Koroško, kjer ostanejo do sv. Jakoba, nekteri celó do vseh Svetih, potem pa prihrumijo domú. Vsak prinese po 20 do 100 gold. seboj. Zdaj so prav židane volje, dokler ne gré rakom žvižgat, kar so si s trudom prislužili. Kadar pa je prazna mošnja, jo udarijo zopet nazaj na Koroško, kakor lastovke, ki jo čez zimo v Afriko vrežejo. Polje pa domá po starčevih in ženskah obdelovano ne dá še na pol, kolikor bi dalo dobro obdelano. Pride čas davke plačati, ki jih, kakor se vé, le gospodarji plačujejo, zadolžijo se pri mladenčih, in ko ne morejo povrniti dolgá, gré polje-

na boben. Kak mladeneč ga kupi, in se na-nj oženi. Dobi po 5–6 otrok, pa je zopet trpin. Živa potreba je, da se odpravijo take napake, po katerih gré gospodarstvo rakovo pot. Pomagaj, kdor vé in more.

Iz Ajdovščine 24. aprila. * Prva naša „beseda“ 17. dné t. m. bila je jako lepa; vneto ploskanje, vneti živio- in slava-klici bili so očiten dokaz občne zadovoljnosti. Zato presrčna hvala vsem domačim in vnanjim, ki so tako lepo pripomogli k prvi naši národni slovesnosti; presrčna hvala še posebno gospodom pevcem iz Ipave in iz Trsta, gospodom godcem iz Gorice in gospodičini Emiliji Beneš-ovi, ki so prišli poslati slovensko reč. Živo zahvaljujemo se pa tudi gosp. Godin-u in gosp. Höhnu, ki sta čitavnici prijazno odstopila dvorano za besedo in dvorano za ples. — Da častiti bravci sami vidite, kako izvrstna bila je prva naša „beseda“ — krasna zarja prihodnjemu delovanju čitavnice naše — evo tû program besedni in pa govor, s katerim je slavni rodoljub, ljubljeni naš prvosednik gosp. dr. Lavrič „besedo“ začel. „Beseda“ je bila v 2 dela razdeljena; program 1. dela bil je ta-le: Pozdrav; čveterospev (pel ipavski pevski zbor) — zvezda; čveterospev (pel tržaški pevski zbor) — govor prvosednikov, — Kje dom je moj (pela gospodičina Avrelia Bianki) — Minčica gorenska (deklamovala gospodičina Francika Krašna) — junak; čveterospev (pel ipavski pevski zbor) — oda vinski trti (deklamoval gospod Janez Tozi) — igra na glasoviru (gospodičine Emilije Benešove) — koračka; čveterospev česki (pel tržaški pevski zbor) — godba. Program 2. dela: Godba — Triglav; čveterospev (pel tržaški pevski zbor) — Za Hrvate naše brate (pel tržaški pevski zbor) — edinost (deklamoval gospod tajnik France Zarli) — slavček; čveterospev (pel ipavski pevski zbor) — ipavska (pel ipavski pevski zbor) — tri rožice (deklamovala gospodičina Rozina Makovic) — vstaj Srbije, srbska narodna (pel tržaški pevski zbor) — govor o domoljubji (gospoda Andreja Vertovca) — slovesnost donaša (pel ipavski pevski zbor). — H koncu cesarska pesem. Po besedi je bengališki ogenj razsvetljeval ulice prijaznega našega trga. — Začetni govor gospod dr. Lavriča pa se je glasil tako-le: „Gospôda slavna! Danes slavimo nam radostno prigodbo, to je, pričetek čitavnice naše.

Da moremo to storiti in srčno se veseliti, vzrok je postavno priznana in proglašena enakopravnost, — beseda, ki doní dandanes po vsi Evropi in je gêslo najnovejši dôbi.

Enakopravnost pomeni: vživati enake pravice pred postavo; pomeni, da imajo postave veljati za vsacega državljana, naj bode kakoršnega koli stanú, kakoršne koli vere, kakoršnega koli naroda. — Ker pa pravice vživajo ali le posamne osebe ali celi narodi, razločujemo osebno in národno enakopravnost.

Misliti je, da to načelo imelo bi veljati že samo po sebi, ker je čisto naravno in lahko razumljivo. Ako se pa po svetu ozremo, vidimo, da ni zmirom tako bilo, in da tudi dandanes ne veljá povsod ta ideja. Temu kriva je človeška želja: gospodovati nad drugimi, in zgodovina nam kaže, da zavoljo tega je prav težko vpeljati ravnopravnost, in kadar se vpeljuje, ustanoviti jo.

Narodi stare dôbe večidel niso priznavali človeške vrednosti in človeškega dostojanstva; sužne so imeli, in pri nekterih narodih različni stanovi vživali so razne pravice.

Celó demokratičnim Grkom so služili revni sužni, in Spartani bili so pretrdi gospodarji, ravno tako Rimljani. Egipčanski narod pa je bil razdeljen v 4 stanove: poljedelce, obrtnike, vojake in duhovnike. — Ti

in vojaki vživali so največ pravic. Tudi rimski plemenitniki (žlahniki) so imeli posebne pravice in prednosti, katerih niso vživali prosti Rimljani; zato pa je veliko prepira nastalo v starem Rimu zaradi te različnosti.

Germani in stari Slovani pa živeli so svobodni; pri njih najdemo najmanj takošnih napačnih postav in naredeb. — Vendar še le Kristus Izveličar naš je učil, da smo vsi enaki, da smo bratje in sestre, sinovi enega Očeta. — Preblagi ta nauk hitro se razširi in po njem prvi kristjani odstranijo osebno sužnost, in ne prodajajo in ne kupujejo več sobratov.

Prečudna prikazen je pa ta, da ni moglo v srednjem veku kristjanstvo obvarovati svobode in enakopravnosti, in da so Nemcem, Slovanom in drugim ljudstvom izginile te dragocenosti še le potem, ko so kristjani postali. — Fevdalizem se vkorenini kristjanstvu vkljub, in v srednji dôbi se vstanovijo štirje stanovi: stan kmetov, ki je malo da ne sužen postal, — stan meščanov, ki so bili svobodni po nekterih mestih, po nekterih pa podložni grajščakom, — potem stan vitezov in duhovnikov. Zadnja stanova vživala sta dosti državnih in privatnih prednost. Posebne postave so veljale vitezom, posebne tudi v posvetnem oziru duhovnikom, posebne drugim. Drugačnim uradnijam in sodnijam bili so podložni kmetje, drugačnim meščani, zopet drugačnim žlahniki in duhovniki. Nepravično in napčno je tudi bilo to, da tisti, ki so posebne pravice vživali (priviligirani) bili, so manj davkov plačevali.

Te razmere so mnogo stolet trpele, ker so pa nasprotno bile zdravemu umu in pravemu kristjanskemu duhu; začenjali so jih pretresovati in malo po malo odpravljati. Na Angležkem, kakor Makolaj pravi, že v 13. in 14. stoletji, pozneje po družih deželah, in nastal je po svetu hud boj, kateri je trpel od stoletja do stoletja.

Še le leta 1789 ste v francozkem ustavodavnem zboru zmogle ideji svobode in enakopravnosti pred postavo. Eni in isti postavi naj bode podvržen vsak državljan: to je načelo, katero je tisti čas navdušilo Francoze in druge narode, in gotovo izviralo je iz zdravega uma. — Kar se je pa pozneje grozovitega zgodilo, tega so bile krive le silne strasti in neum. Vendar ni obveljalo to načelo povsod, pa hitrejše od poprej se od tega časa razširja po Evropi, in leta 1848 proglasi se tudi v naši Avstrii.

V naši domovini vživamo toraj osebno enakopravnost že nekaj časa, to je, eni in isti postavi smo podložni vsi državljeni ne gledé na stanove in vere, in vsi moramo primerno skladati za občne potrebe.

(Konec prihodnjič.)

Iz Idrije 29. aprila. (O pevskem društvu. — *Blagoslovljenje zastave gozdnarjev.*) Ker se je bilo lansko leto pevsko društvo ustanovilo, pa se za to pripravna soba koj s kljuge sneti ne dá, so se pevci obrnili do gosp. vodja glavne šole s pohlevno prošnjo, naj bi jim dovolil, da bi se v sobi 1. razreda v petji vaditi smeli. Dovolili so nam, kar smo prav hvaležno sprejeli. Zvedši pa, da so gosp. vodja pripravnikom prepovedali v društvo stopiti, že smo tudi slutili, da tudi nam pretí nevarnost, da ne bi izgubili lepe in prostorne, za pevske vaje prav pripravne sobe. In res bilo je tako. 18. dné t. m. popoldne, ko se pevsko društvo zopet k petji snide, dobilo je od gosp. vodja sledeče pismo: „Durch Gründe, die allenfalls bekannt gemacht werden können, bewogen, stellt man das freundschaftliche Ersuchen, das Zimmer der I. Knabenklasse im „Forsthaus“ zum Gesang-Unterrichte nicht mehr benützen zu wollen. Hauptschuldirektion Idria am 15. april 1864. Lesjak m. p. — Ker je dovelj znano, da je pevsko društvo Idričanom zelo priljubljeno, si častiti bravci sami lahko mislijo, da ta vodjeva odpoved ni-

kakor ni bila z zadovoljnostjo sprejeta in toliko manj, ker „vzroki“ niso mogli biti posebno važni, sicer bi gospod vodja gosp. oškrbniku pevskega društva, ko jim je ključ izročil, ne bili rekli, da niso s svojim pismom tako hudo mislili, in če se je pevcem soba bolj priljubila kot sedanja, naj pa še ostanejo. Ko bi bili gosp. vodja zares važne „Gründe“ imeli, bi bili kar naravnost djali: „nikakor ne, tega ne dopustim“, in društvo bi bilo vedilo, da se je v kaki zadevi pregrešilo. Soba 1. razreda za fante je v omenjenem „Forst-hause“ zato, ker je premalo prostora v poslopji glavne šole. Motilo bi morebiti koga, češ, da se je c. k. gozd-narski vrad v to reč vtikal. Al tega ne! temveč je predstojnik gozd. vrada gosp. Oberkircher, prijatelj le-pega petja, sam eno svojih sob društvu v rabo prepustil. Presrečna hvala blagemu gospodu, da se je usmiliti društva, ki ima lepi namen, da obdeluje umetnost, ki je vsemu našemu mestu v veselje! — V nedeljo 24. t. m. smo imeli v Idrii lepo slovesnost. Blagoslovili so prečastiti gosp. dekan J. Kovačič novo zastavo gozd-narjev. Kaj lepa je! Na eni strani je podoba sv. Ev-stahija, na drugi pa cesarski orel. Botra ji je bila bla-gorodna gospá Feldegg-ova, žena podpolkovnika pri ljubljanskem c. kr. polku, pa namestovana po gospej Urbanovi. Popoldan je bila veselica na „Zemlji.“

Iz Borovnice 29. aprila. — Naravoljubom, posebno botanikarjem, oznanjam, da zala cvetica „*Primula car-niolica*“, ktero ponosno domačinko imenujemo, ker samo na Kranjskem in še tu le na redkih krajih raste, se v tukajšnji pičlo uro od Borovnice oddaljeni dragi, „Peklo“ imenovani, v najlepši krasoti razcveta. Ako koga mika, je svoji zbirki pridobiti, jo zdaj lahko ali sam si poišče ali pa po tukajšnjem kaplanu dobí, kateri se je z mnogimi preskrbel. Najboljše bi vendar bilo, da se naravoljubi sami sèm potrudijo, ker memo zname-nitih cvetic si morejo še družih znamenitih stvark na-brati, na priliko: „*Helix Ziegleri*“, vse štiri species „*Vertigo*“, potem „*Carychium minimum*“ in skorej vse povodne polžke.

Iz Ljubljane. Volitve za 10 novih mestnih od-bornikov so razpisane. Dnevi za volitve so tako od-ločeni, da prihodnji pondeljek, to je, 9. t. m., volijo volivci 3. razreda, — prihodnjo sredo, to je, 11. t. m., volijo volivci 2. razreda, — 13. dné t. m. pa, v petek teden, volijo volivci 1. razreda. Vsak Ljubljančan, kdor ima postavno volitno pravico, je že od mestnega odbora na dom prejel po vabilo k volitvi, pa tudi napravljen list, v ktere ga naj zapiše ime ali imena tistih mož, ktere on želi, da se izvolijo v mestni zbor. Pa ta list, zapečaten ali pa odprt, kadar pride dan vo-litve, mora vsak volivec sam v mestno hišo (rotovž) dopoldne med osmo in dvanajsto uro prinesiti in ga osebno izročiti ondašnji komisii, sicer ne velja volitev, ako bi list po kakem drugem človeku poslal. Tako ve-leva postava. Vsak volivec pa naj zapiše na svoj list le toliko mož — ne več ne manj — kolikor jih je izvoliti v tistem razredu, v katerem on voli; zato naj zapišejo volivci 3. razreda le enega samega, vo-livci 2. razreda 5, volivci 1. razreda pa 4. — Mestni odbor ima mestno gospodarstvo v svojih rokah; pred 1848. letom je le mestni župan (purger-majster) bil, tako rekoč, gospodar; a zdaj ni več tako; zdaj mestni župan v tej zadevi le izpeljuje in dovr-šuje, kar sklene mestni odbor. Iz tega je — brez ve-licih besedí — jasno, kako važen je mestni odbor, in po takem, kako važne so volitve mestnih odbornikov. To pa tudi vsakemu mestjanu, ki ima po postavi pra-vico volitve, naklada dolžnost, da pride volit in da s svojim glasom (in en glas sam včasih določi volitev) pripomore, da se izvolijo možjé, kateri imajo glavo in

srce za to opravilstvo in katerim je v resnici mar za blagor domači. Komur je vse eno, kdo se voli, ta naj potem tudi ne mrmra in ne toži, če ne gré, kakor želi. Po tem, da se posluži vsak svojih volitnih pravic, se spoznava zrelost ljudstva za ustavno ali konstitu-cijno življenje. Priporoča se tedaj vsem volivcem, naj vsak izpolne svojo dolžnost v tem, da pride s svojim listom k volitvi; al to še ni vselej zadosti, da pride enkrat, ampak priti mora tudi dvakrat ali trikrat, ako se primeri, da pri prvi volitvi izvoljeni niso pre-jeli čez polovico glasov prišedših volivcev, kakor postava velevala. To si je dobro zapomniti! — Ker pa je pri vseh volitvah važna reč, da ne vleče drug sèm, drug tje, je treba, da se volivci enih misli zedinijo o možéh, ktere hočejo voliti; zato je navada povsod, da se zberó možjé, ki poznajo kraj in ljudi, in da pra-vijo: „té-le bodemo volili“, ter potem trdno in ni-kakor izbegani po šepetanji družih potegnejo ž njimi vsi, ki jim zaupajo. Res je težka s takim na-svetom, ker je še več družih mož, ki bi jih človek rad vidil izvoljene; al število, kolikoršno se ima voliti, je včasih majhno, in različne okoliščine se tudi ne mo-rejo prezreti. To so tudi bile vodila tistih mestjanov, ki vam, volivci! v današnjem listu priporočajo može, ktere naj volite.

— 27. dné p. m. popoldne ob 5. uri je bil pogreb mestnega župana gosp. Miha Ambroža. Mestni od-borniki gospodje Horak, Šventner in Verhovec, katerim je župana-namestnik gosp. dr. Čuber izročil skrb do-stojnega pogreba, so po vodilu, naj se župan glavnega mesta pokoplje kolikor mogoče častno, so dovršili svojo nalogo tako, da res tako slovesnega pogreba ni bilo še v Ljubljani. Pokopali so župana prečastiti stolni prošt g. Anton Kos z velikim spremstvom. Spremile so ga vse šole, družbe in cesarski in mestni uradovi — vsaki na svojem mestu po redu, ki ga je odločil gori omenjeni odsek, — frančiškani in drugo duhovstvo, c. k. deželni poglavar z deželno vlado, deželni odbor z nekaterimi deželnimi poslanci, mnogo najviših vojaških častnikov, mestni odbor, c. k. uradniki mnogih oddelkov in dolga vrsta mestjanov. Gosp. bogoslovci so medpotoma peli, vojaška glasba domačega c. k. polka pa je godla. Pri mestni hiši pred sprevedom je pela filharmonična družba nemški, na grobu pa je slovenski pel pevski zbor čitav-niški. Nesli so mrliča in svetili mu mestjani čez veliki trg memo sv. Jakoba, po križanskih in gosposkih uli-cah memo frančiškanske cerkve; štacune, kjer je spre-vod šel, so bile zaprte, po mnogih oknih so vihrale črne zastave, in plinove luči so gorele. Povzdigovalo pa je slovesnost pogreba posebno to, da šola Waldherrova, mestna št. Jakobška, realka, družba „južnega sokola“ (ki se je danes prvokrat pokazala v krasni svoji opravi, kakor tudi nemških turnerjev v svoji), pevski zbor čitavniški in filharmonični in pa družba strelcev so za pogrebom šli s zastavami svojimi. Skor vse mesto bilo je na nogah, ali spremljaje spreved slovesni ali gledaje ga na različnih krajih.

— Prvi dan tega mesca je društvo „južnega so-kola“ prvi izhod napravilo čez Dobravo na Vič, nemški turnerji pa čez Vižmarje v Medvode; uni so imeli na Dobravi, ti pri nunah sv. mašo. Čeravno vreme ni bilo prijetno, bilo je vendar neki veselo tu in tam, in družega ljudstva, ki se je popoldne vdeležilo teh ve-selic, obilo. Krdelo „južnega sokola“, kateri po glasu, ki si ga je pridobil, ko je prvokrat pri pogrebu župa-novem se očitno pokazal mestu v svoji krasni in eno-lični obleki, lahko od sebe reče: „veni, vidi, vici“, šteló je pri odhodu 64 udov, ki so s svojo lastno, že dobro izurjeno glasbo (s 4 trombami) in novo lično za-stavo nastopili pot na deželo po programu, ki so ga na-

znanile „Novice“ v sredo. Kamor koli so prišli, so bili domači brhki „Sokolovci“ veselo pozdravljeni, na Viču pa je bilo toliko gosposkega in kmetiškega ljudstva okoli njih, da Ločnikarjeva zemlja ga pač še nikdar nikoli ni vidila toliko. Tu je pod milim nebom bila „beseda“, po „besedi“ pa produkcija gimnastična. Vrlo so se obnašali v vsem in vse je bilo v lepem redu; pokazali so „Sokolovci“, da niso družba le samo po imenu, ampak da tudi kaj znajo; še celó kmetje so jih hvalili, kako so „kunštni.“ Dvoje bi pa mi vendar še želeli: eno je to, da bi vse krdelo „Sokolovcev“ včasih izpeljalo to ali uno svojih vaj; to bi bilo lepo viditi in ne bili bi nekteri samo statisti; drugo pa je to: naj bi se pri tacih sprevodih pele bolj proste pesmi, ki si jih pričujoči narod lahko zapomni in po tem tudi popeva; s tem se širijo lepe domače pesmi najlože po deželi in zatarejo malopridne, kosmate; korist iz tega bode velika. — Ko je noč prišla, je eden izmed gospodov „Sokolovcev“, ki sam dobro umè umetalni ogenj napravljati, spuščal rakete in prižgal bengališki ogenj za veselo odhodnico, kazaje, da to družbo res samo vse premore. Opoldne je dospel od severnega „Sokola“ iz Prage radostno sprejeti telegram južnemu „Sokolu“, ki ga pozdravlja na njegovem prvem izhodu. Popisavec „sokolovega“ izhoda v „Laib. Ztg.“ je pridjal svojemu popisu neslano pšico, da se je pri Ločnikarju slišalo več nemški govoriti kot slovenski*); naj dodamo zato mi svojemu popisu resnico, da neki Nemec, iz A. hiše je šel v Medvode, češ, da dobí ondi svojih rojakov, pa vidil je le 5 Nemcev, vsi drugi so bili — Ljubljancje.

— Čitavnični odbor je v poslednji svoji seji sklenil, da se začasno prepusti matici soba za pisarnico njeno. — Gosp. dr. Jan. Bleiweis je pretekli teden izročil g. dr. Zupancu, začasnemu denarničarju matičnemu, dosihmal po odbitih stroških nabrani dnar, ki znaša v obligacijah 2440 gold., v gotovini večidel v hranilnici naloženi 2437 gold. 56 kr., skupej 4077 gold. 56 kr. Pozneje je gosp. Luka Svetec daroval 50 gld., tedaj znaša dosihmal matično premoženje 4127 gold. 56 kr.

— V pondeljek se je iz Smlednika poslal v Ljubljano 24 funtov težak kamen, ki se je najdel v čevah nekega mlinarskega konja, ki je po kratki bolezní poginil. Živinozdravilska šola ima več tacih kamnov, ki se v čevah napravijo po prahu mlinskih kamnov s otrobi itd. vred povžitem; al tako težkega nima. — Od gosp. J. Z. iz Senožeč pa smo dobili piško s 4 nogami. Tudi redka prikazen!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Poslednji teden sta zopet dva deželna zbora, korški in gornje-avstrijski, končala svoje obravnave; uni je med drugim sklenil, da se kmali napravi nova normišnica, ta pa, da se napravi kmetijska šola z 2 razredoma. Graški zbor je sklenil, da se napravi deželna posojilnica kmetijskim posestnikom, — 500 gold. daruje tistemu, ki najbolje kmetijske bukve spiše za šolo po kmetih, — in da se brez političnega dovoljenja sme ženiti kdor koli hoče. Tirolski zbor ni sprejel občinske postave, kakor jo vlada hoče. V moravskem zboru so poslanci slovanski zastavili vladi vprašanje: kako in kaj je z ravnopravnostjo slovanskega jezika; odgovora še ni. Državni minister Schmerling je bil 2 dni v zboru českem, kterege poslanec

je. Do 15. t. m. morajo vsi deželni zbori končani biti. — Da bi se hrvaški zbor začel, ni ne sledú ne tiru. Tudi v Galicii ga ne bode, kjer je vse nekako otrpnjeno. — Zagrebški odbor za podporo stradajočih Ogrov je razglasil račun dohodkov in stroškov v ta namen, iz kterege se vidi, da se je na Hrvaškem nabralo čiste miloščine 2140 gold. 28 kr. — Kar je Garibaldi zapustil London (27. aprila), je potihnil velik hrup, ki je vladal ondi več dni. Pred odhodom je razglasil slovó Angležem, v katerem pravi, da Italija ne bode pred mirovala, dokler ne bode vsa samosvojna, in da doseže to, se zanaša na pripomoč svobodne Anglije. Kar je Garibaldi bil toliko časten na Angležkem, stopajo skrivne društva v Italii na noge in naberejo vojake. — Druga stvar pa, ki obrača oči Evrope v London, so one konferencije zavoljo Šlezvik-Holstajna, ktere pa prav po polževo lezejo naprej; danes ima zopet seja biti. Danci so zapustili 29. dne u. m. brez boja svojo poslednjo trdnjavo na kopnem — Fridericijo — in 197 topov so popustili avstrijski armadi. Vso svojo moč hočejo napeti na otoku in trdnjavi Alsen, kjer jim bodo njih močne vojne ladije velika pomoč. — Francozki vladi dela novo skrb punt v Algerii — v severni Afriki, zato bojo francozka, angležka in laška vlada pomnožile število svojih bark pri Tunis-u. Davki so spravili ondašnji arabski narod na noge. Po turškem zakoniku (koranu) plačuje harač ali glavni davek le, kdor ni turk; baj pa ga je vsakemu brez razločka naložil po 36 piastrov. — Ker je ruski car osvobodil poljske kmete večletnega jarma, se je nedavno podala deputacija 25 kmetov v Petrograd do ruskega cara, da mu zahvalo izrekó za to milost. Car in rodovina carova jih je sprejela kaj prijazno. Nadškof Felinski je dovolil, da se zopet po cerkvah smejo oglasiti orgle in zvonovi, ki so potihnili ob žalosti cerkveni. Naj bi ti glasovi bili znamenje miru in sprave med Poljsko in Rusko!

Gospodom volivcem v Ljubljani!

Da se ne razcepijo glasovi pri volitvah mestnega odbora, ktere bojo za 3. razred 9. dne t. m. (to je, prihodnji pondeljek), za 2. razred 11. (prihodnjo sredo), za 1. razred pa 13. (v petek teden), Vam podpisani odbor živo priporoča sledeče možé, želeč, da bi celó noben volivec ne zamudil volitve.

Za III. razred:

Gospoda V. C. Zupana, kùpca.

Za II. razred:

Gospoda Jan. Poklukar-ja, prof. bogoslovja,

„ dr. Rak-a, advokata,

„ dr. Schöppel-na, c. k. deželnega svetovavca,

„ žl. Strahl-a, svetovavca pri c. kr. deželni sodnii,

„ dr. Zupana, advokata in deželnega odbornika,

Za I. razred:

Gospoda Paula Auer-ja, posestnika pivarnice,

„ K. Holzer-ja, trgovca,

„ And. Malič-a, posestnika,

„ dr. Recher-ja, trgovca.

V Ljubljani 2. maja 1864.

Odbor mestjanov.

*) Iz gotovega vira se vredništvu ravnokar pripoveduje, da rokopis dopisnika ** je ves drugač, kakor je včerajšnji popis v „Laibach.“ ki ga je dr. Issleib po svoje prestrojil. Šapientisat!

Vred.